

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

В сучасних умовах перед роботодавцями дуже гострим стало питання індексації заробітної плати, яка передбачає не лише додаткові витрати для роботодавця, а й головний біль для бухгалтера, пов'язаний із доволі складним механізмом її обчислення.

Індексація заробітної плати працівників проводиться відповідно до Закону України «Про індексацію грошових доходів населення». Крім того, порядок проведення індексації грошових доходів населення висвітлюється у постанові Кабінету Міністрів України №1078 «Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення» та висвітлено в ст. 95 Кодексу законів про працю, ст. 33 Закону України «Про оплату праці».

Але, незважаючи на ряд правових документів, сьогодні нового механізму індексації оплати праці не встановлено, а нормативні документи мають неоднозначне трактування. За даним питанням проводили, з врахуванням закордонного досвіду, дослідження Ф. Бутинець, Л. Сук, М. Огійчук, Н. Ткаченко, Р. Хом'як, О. Коблянська, Н. Гура, В. Лень, С. Малий, В. Калініченко, Н. Проскуріна, Н. Бровко. Однак, постійні зміни в законодавстві сприяють виникненню нових проблемних аспектів в обліку. Вважаємо, що проблематика даного питання мало висвітлена в працях вітчизняних науковців і потребує більш поглибленого підходу.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних особливостей індексації заробітної плати на підприємстві та відображення її результатів в обліку, співставлення розміру доходу працівників після проведення індексації.

Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні завдання: розкрити можливі правові наслідки порушення вимог законодавства щодо порядку індексації заробітної плати; вивчити нормативно-правове регулювання та порядок проведення індексації; навести альтернативні варіанти регулювання заробітної плати.

В ході проведених досліджень було встановлено, що більшість підприємств індексацію не проводили, оскільки штрафна санкція була незначною (від 510 грн. до 1700 грн.). Але, з 01.01.2015 статтею 265 КЗпП встановлено фінансову відповідальність роботодавця за

порушення трудового законодавства, а саме: роботодавець за невиконання індексації заробітної плати сплатить тепер не лише адміністративний штраф, а й фінансову санкцію – у 10-кратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення (у травні 2016 року – 14 500,00 грн.). З огляду на це, питання індексації заробітної плати стало досить важливим та вимагає пильної уваги роботодавця.

Індексація заробітної плати проводиться у разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який установлюється в розмірі 103 відсотка.

Наведемо практичний приклад проведення індексації заробітної плати. Припустимо, що базовим місяцем є грудень 2015 року (було останнє підвищення тарифної ставки). Провівши індексацію заробітної плати (наприклад 1900,00 грн) за січень – квітень 2016 року в червні 2016 року отримуємо: без індексації при доході 1900.00 грн. сума утримань становить – 236,15 грн., а на «руки» працівник отримує 1663,85 грн. Проіндексована зарплата становить 1973,23 грн. Але, при перевищенні суми доходу у 1930,00 грн. втрачається право на застосування податкової соціальної пільги, тому сума утримань з заробітної плати відповідно становитиме 384,78 грн., а сума до виплати – 1588,45 грн., що на 75,40 грн. менше від заробітної плати.

Однак, наслідки проведеного розрахунку індексації не закінчуються тільки на зменшенні купівельної спроможності працівника. Оскільки індексація заробітної плати здійснюється за рахунок коштів працедавця і входить до фонду оплати праці, то підвищення суми нарахування працівникам вплине на зростання собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) та ціну реалізації, що, своєю чергою, стане причиною зростання інфляції і економічного занепаду, тому що інфляції характерна циклічність. Вважаємо доцільним створити відповідний фонд індексації на рахунок 474.1 «Забезпечення виплат за індексацією».

З практичної точки зору, вважаємо, що з метою уникнення обов'язку нараховувати індексацію на заробітну плату, необхідно періодично підвищувати заробітну плату на незначні суми. У такому разі при кожному підвищенні заробітної плати буде змінюватися базовий місяць, і для проведення подальшої індексації індекс споживчих цін буде обчислюватися наростаючим підсумком, починаючи з базового місяця.